

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XV. Iacob. Sadoletvs S.R.E. Card. Dionysio Card. Sancti Marcelli S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

quam singulariter præ te fers, benevolentia tua erga me, Av-
luntati. Vale. Carpentoracti, Idibus Februarij, M. D. XL.

XIV.

IACOB. SADOLETVS S. R. E. CARD.

Dionysio Cardm. Sancti Marcelli, S. P. D.

ALTERAS habeo iam à te literas, similes prioribus di-
manitate & benevolentia; quæ mihi fidem profusam
me abs te diligi. Quod cum ita sentiam, certoque opinor: de-
exultimare, si me arbitrare dignum eis studiis, quæ ambobus
bis communia, & ad integritatem morum ingenuitatemq; ma-
rae animos informant, in quibus ego & atatem meam cõstitui,
& tu eccellente, vt video, ingenio versaris: non tibi me conce-
rum, vt in amore, aut vllis in officiis me vincas. Nam si oportet
mihî datur occasio, fauere soleo doctis viris, idque mecum
nulla intercedente nec re, nec familiaritate, quod vno tantum
doctrina nomine ad eos amandum & complectendum adhibeo.
quid facere debeo erga te, à quo sum prouocatus: præsertim cum
& tua præstans doctrina, compluribus aliis virtutibus, & vni-
summo honore præclaroq; omnium hominum, Pontificatus
primis maximi, & totius nostri ordinis de tua dignitate in
non comprobata modo, verum etiã ornata, illustrata, & in ali-
edita sit: Quæ res etiam effecit, vt ad ceteras mutui inter-
amoris causas, Collegij coniunctio, & sanctissima necessitas
vinculum accederet. Sumus enim vterque nostrum diuino
dam nutu, in societate bene gerenda Reipub. nõ solum cultus
munere officij, sed animorum etiam, & studiorum consensum
copulati. Quæ cum se res ita habeat: nec iacta solum in
amicitiæ fundamenta, sed ipsa super extructa, & planè iam
firmata amicitia sit: dabimus operam vterq; vt in amore con-
busq; officiis, alter alteri satisfacere cõtendamus: in quo etiam
semper fide & benevolentia pares. Cætera vt fors feret, aut opor-
factis ipsis atq; officiis vincam, aut æquissimo animo à te mutui
Illud quidem prior faciam, in quo tuæ partes iam apparebunt
petiores, te vti rogem, vt meam absentis dignitatem, vbi
erit, defendas & tuare. Vale. Carpent. IX. Cal. Maij. M. D. XL.

XV.

IACOB. SADOLETVS S. R. E. CARD.

Dionysio Card. Sancti Marcelli S. P. D.

NON mihi opus esse arbitror longo tecum procmio
laborare in ipso scribendi principio, quod tua mihi bene-

latis concilietur. Satis enim ea mihi, non meo quidem merito,
 sed tua humanitate parata & quaesita est. Cum enim ad me binas
 literas missi, obsequia tuae erga me benevolentiae & voluntatis
 tum tu te ipse mihi dedidisti: tum te obligasti, quasi ex pacto &
 consensu, nihil quod amicitiae & officio inde deberetur, te
 mihi negotium. Itaque hinc accedo ad te, non minus te mihi
 obligatum ex literis illis, & fide viri boni esse existimas, quam si
 te omnia sponsonū verbis obtrinxisses. Sed grauius ne aliquid
 expectes aut vetare: scito id me petere à te, quod & mihi ad pe-
 trandum honestissimum sit, & tibi ad tribuendum largiendumq;
 facillimum. Id porò huiusmodi est. Annus hic agitur tertius, ex
 quo ego, cum me Carpentoraacte retulisset, aggressus sum opus
 liberosum sanè, atque magnum, vt de adificatione Catholicae
 Ecclesiae conscriberem: illud mihi praecipue propositum habens,
 vt eorum hanc quae nunc est, & nominatur Ecclesia, vehemen-
 ter laborata est, nec potest (vt ego ex omnium gentium aduer-
 sus nos odium, & graui apud cunctos inuidia nominis nostri, ma-
 gnum in timorem venio) ab extremo suo periculo longè abesse:
 ego pro loco, & pro pietate, qua Deo conseruatori meo sum ob-
 strictus, exemplum eius incolomis atque integrè, quoad per me
 posse absolutum & perfectum in literis expressum relinquere.
 Quo haecce vti, si quis attendere animum vellet vel ad hanc ful-
 crum reparandamq; Ecclesiam, quae iam ad procumbendum
 vehementer prona est, & inclinata: vel ad nouam & firmiorem
 altam, super idem tamen fundamentum, constituendam. Hoc
 ego animo erga Christianam Rempublicam affectus, sumptus huius
 laboris atque officij, maximè id conuenire honori & professioni
 meae reputans: iamq; instituti operis duos libros absolui, & tunc
 in certo lucrubando versor: neque laboribus in eo, neq; vigiliis
 parco. Contendo denique, atque nitor, vt habeat hoc à me Resp.
 cum boni & amanti eius sacerdotisque officium, tum testimo-
 nium meae perpetuae sententiae & in se voluntatis. Sed horū duo-
 rum qui confecti sunt librorum, prior anno superiore à me ad
 Verbeni missus, in manus tuas (vt opinor) non incidit, neque ha-
 beo impotentia idoneum eius exemplum quod ad te mittam:
 sed, cum habebō, certè summissurus. Nunc cum secundum mit-
 tere ad amplissimos viros, mihiq; & Reip. imprimis amicissi-
 mos, Contarenum, Fregosium, Polum, Bembum: mandauit isthic
 nescis, vt postquam ij legissent, meum ipsi librum continuo ad te
 mitterent: quem, te oro atq; rogo Dionysi doctissime, vt atten-
 to animo perlegas: meq; tibi monendum, & vbiunque opus sit
 (sunt autem opinor in multis) etiam reprehendendum & corri-
 gendum suscipias. Nam ego quidem hoc corrigendi reprehen-
 dendique officio, modò id ingenuè & benenolo animo fiat, nul-

lum ab amico homine nec gratius possum expectare, nec optius. Quid enim est reprehendi, nisi alieno labore fieri melius. Et sane is ego sum, qui in meis scriptis, praesertimque recentibus, nihil mihi confidam. Itaque audio libenter cunctorum opiniones: iactarique in manibus doctorum hominum mea scripta, excuti cupio: quo deinde ex omnium iudiciis atque dictis, quod melius sit, & verius mihi eligatur. Interea quidem (id quod me petrare aequissimum est, petere & precari ab omnibus soleo) ut quis ex meis scriptis, quoad illa sunt sub alienum iudicium facta, quaequam decerpant, in quo se putet quasi consignatam rationem habere meae sententiae auctoritatem. Etenim qui se submittunt alieno iudicio, nihil adhuc ipse habet decreti & iudicari. Qui vero expectato idoneo tempore, res etiam nunc dubias, tanquam certae aculant, & in earum auctores invehuntur (quo a genere hominum & mihi est nonnunquam, & multis saepe probis negotium fructuosum) hi profecto magis malevolentiam suam iudicant, quam verius innocentiae labem & detrimentum afferunt. Sed haec ad usus aliquos fortasse necessaria: tecum quidem, mi Dionysie, oportuna, neque apta est oratio: nisi quatenus querelam & dolorem horum temporum conferre cum amico, & communicare secundum est: quod ego sane tecum & amanter, & libere facio. In quo vero & mei operati ac postulati ratio, & tuae virtutis ac humanitatis vis tota consistit: te obtestor atque oro, ut legere auctoritatem meum librum, meque admonere & docere audacter omnino de rebus velis: ut quoniam ego & in doctrina, & in benevolentia tua maximam spem repono, id per tuam fidem ac diligentiam consequar, ut ex fontibus scientiae & eruditionis tuae, mei ingenii uberius irrigentur, tuaque opera & ope fluant pleniores. Cum ergo tuo officio, magnam profecto gratiam, & eam perpetuam habiturum me confiteor. Vale. Carpent. XVIII. Cal. Aprilis. 1611.

XVI.

IACOB. SADOLETYS S. R. E. CARD.
Dionysio Card. Sancti Marcelli S. P. D.

Contigit mihi in te, quod haud scio an nemini, vitae cre luxisse mortuum, repente nec opinato nuncio tuae infirmitatis, ex summo dolore ad summam laetitiam transereret. Sic enim fuerat ad me scriptum, te contracto in Hecurum morbo, in oppido Luca opinor, graviter aegrotum, delatum benevolentiam, post aliquantum temporis diem extremum tuum ostendit, quae res animum meum valde perturbabat. Nam cum propere signem benevolentiam, qua te sum complexus, & quae est cum auctoritate nostra, tum tuis virtutibus, debita: tum vero etiam, quod tunc